

# ئايلا ژيانى دانىشتوانى بريتانيا ئىستا باشتىر ل سا لانى حفتا و هشتاكان؟ بىشى يىكك م. . زاهير باهير

۲۰۱

سىرتا يىك :

ئىم وتارى و ئاممىك بى ئوانى كى پىمان دىن جىگر و يىكى دىكى  
ئىم سىستىمى نىي و دىبىت كارى لىسىر بىكىن، كىموكو يىكىنى  
چارىسىرى بىكىن و تىنھا ئىگىلىك سىستىمى پىللىمان تارىيى. بى  
ئىمىش چىند پاسا و كى دىھىنرىت و بى بىراورد بى سا لانى حفتاكانى  
چىرخى ئابوردو كى زىربى گىرقتىكان لىلابوونىت و و ھىندىك پىرسىش  
بىر و پىش و چوو. نىكو يىش لىم ناكىرت كى ھىندىك لى و گىرقتان  
نىماون.

ئىم وتارى بى ئامار و بىگى سىلمىنرا و ئى و ئايان پىچىوانى  
دىكات و و ئىستىيىكان دىخات و وو. گىر دىت و ھىندىك زانىيارى  
بىنرخت ھىبىت لىسىر ژيان لى بىريتانيا لى سى گىش كىردى زىياترى  
سىرما يىدارىي، ئىنگى خوندى و ئىم وتارى سوودمى ندى بىكات.

ئىگىر پىشكى و تىنى سىرما يىدارىي باشبوونى بارودى خى ھىژاران و  
چىوسا و كان بوايى، ئىنگى ئىستا ئىم لى شوئىكى دىكى بوينا يى.  
ھىرگىز ناتوانىن لى جىوھىرى پىرسىكان بىگىن چارىيان بى دىستىنىشان  
بىكىن گىر لى واقىع و چاويان نىكىن، چونكى ئى وى زادى ھىر و  
ئىزموون و مىژوو واقىع، نىك پىچىوانىكى. كىوات ئى و واقىع  
كى فكر دىخسىنى و ئىزموونى كانىش بىدىكات. ھىر ئاواش ئىم  
دىبىت لى واقىع و چارىسىرىكان ھىھىنجىن نىك فكر بىباى واقىع  
بىين.

لى تىمىنى سىرما يىدارىدا ھىرگىز ئى و ندى ئىستا ئىم سىستىمى  
نىچىت پىش و و جىھانىنى نىبىت و. بى ئىم پىوىست بى بىگى و  
ئامار ناكات چونكى ئىستىيىكان لىژيانى خىمان و خىزانىكانما نىدا يى،  
خىزاوت ھىموو بىشكىكانى ژيانمان لى پىرو و ردى خىزانى و  
پىرو ردى ناو دىنگا و باخچى ساوايان و خوندى سىر تايى تا  
دىگات خوندى با و تافى كار كىردىمان و خانى نشىنى و مردنىشمان.



سـډا 73 و شامپـ لـ سـډا 21 و شامپـي دـستشـردن لـ سـډا 25 بـرزبوونـتـو لـ پا بـرزبوونـو ي نان و شير و پـنير و ماست و هـلکـ و لـن و گـشت و خو و شـکر و قاو و چا و هـموو چـشـنـکـاني ميو و کـرـسـکـاني خواردنـي و وـوـکـي تا دـگـانـ خواردن و خواردنـو لـ دـرـوـي ما و سـفـرکـردن.

لـ توـژينـو وـيـکـي پارتـي کـرـکاران لـر، هـنـدکـ استيان سـبارت بـ ژياني خـکـي خـستـتـ بـرچاو. لـ و اـپـرتـدا پارتـي کـرـکاران اـيـگـيانـدو، لـ مانگـي کانوونـي دووـمـي سـاـي 2019و، تـچووي خانووبـر و سـووتـمـني و کارـبـا بـ بـي 1480 پاوـنـد بـرزبووـتـو، لـ کاتـکـدا خواردن و خواردنـو غـير کحولـيـکان 700 پاوـنـد زياديـکردو. تـچووي گواستـنـو 800 پاوـنـد بـرزبووـتـو، کـلوپـلي ناوما و خـزمـتـگوزاريـکان 360 پاوـنـد زياديـکردو و تـچووي جل و بـرگ و پـاـو بـ لـژي 140 پاوـنـد بـرزبووـتـو.

بـم شـوـي قورسي ژيان ئاوایـکردو کـ ژمارـي سـنـتـرـکـاني بـخـشـنـو وـي کـرـسـکـاني خواردن گـيـشتـتـ 3000 . ئـم سـنـتـرانـ لـ نـوانـي سـاـي 2021 و 2022 دا دـستـگـري 800 هـزار منداـيـان کردو بـ بـخـشـني کـرـسـي خواردـمـني. 2.1 مليـن کـس بـ هاوکاري ئـم سـنـتـرانـ دـتوانـ بـژين کـ لـ کاتـکـدا زـرـکـيان کار دـکـن : مامـستان ، نـرسن، پاکـکـر وـي شـقامـکان و ئـفـيسـکان، ئـوانـي کـ بـ بووني کـنـتراکت کاردـکـن.

راپـرتـکـي نوـي نقابـي مامـستايان کـ اـپـرسـيان کردو لـ نـو 8 هـزار مامـستادا، لـ نـوانـي ئـو مامـستايانـي کـ تـمـنيان 29 سـا و کـمـتر، هـر لـ سـ مامـستايان لـ ئـنگلـر يـکـکـيان ژـمـکـي خواردن دـبوـرن بـ ئـو وـي بتوانـ پـدا اـبـگـن. هـروـها لـ هـر پـنج مامـستا يـکـکـيان کاري دووـم دـکات لـ بـر ئـو وـي مووچـکـي ناتوانـت لـ گـگـ تـچووي ژياندا بـ بکات.

لـ ئـستادا 14.4 مليـن کـس لـ هـژاريـدا دـژين کـ 4.2 مليـنـيان منداـن. 9.7 مليـن لـ کـساني پـگـيو ، [سـرو 18 ساـو] يا ژـمي خوادنيان کـمـکردـتـو ياخود ژـمـکـ ناخواردنيان تـرکـداو تاکو بتوانـ بـو داهاتـي کـ هـيانـ بـژين . لـ 10 کـس 6 کـسيان تواناي کـيني پـداويستـي سـرـتايـيـکان کـ جـوهـرين بـ ژيان نيـ.

بـرزبوونـو وـي کـرـسـکـاني خوادن و خواردـمـني لـ پا بـرزبووـنـو وـي بيتاقـي هاتووچـدا کارايـي گـرنگـي خـي لـ سـر تاکـکـاني کـمـ و خودي کـمـ داناو چ لـ وـي دارايـيـو و چ لـ رووي دـرونيـو.

ئـو نـبـت هـر تاکـکـاني کـمـ بـدـست ئـم بارو دـخـو بـناـنن ، لـ راستيدا زـرـکـ لـ بـزنسـ بچوکـکان و ناوـنجيـيـکـانـيش مايـپوـچ

بوون. هەر بـ نمونـ 150 پـب [ شوـنى خواردنـو ] لـ مانگى يـكـوـ لـر داخراوـ لـر ئـوـى كـ پارـى كارـ با ئـوـندـ چوـتـ سـرـوـ نادرـت . ئـمـ بـ بـراورد بـ داخستنى 32 پـب لـ هـمان مانگى ساـى اـبووردودا . پارـى وزـ لـ 13 هـزار پاوـندـوـ بـ 37 هـزار پاوـند سـركـوتـوـ. لـ چاوپـكـوتـنـكـدا خاـونـ پـبـكـ دـتـ لـ مانگى يـكى ساـى پاردا پارـى كارـ با 460 پاوـند بوـ، بـبـام هـر هـمان مانگى ئـمـساـ بوـ 2100 پاوـند. ئـمـ لـ باسى پـبـكـدا بوـ كـ مـژوى بـ 150 ساـ دـگـرـتـوـ. مـترسى ئـوـ هـيـ هـتا كـتايى ساـ، 2000 پـب دابخـرت كـ دـبـتـ هـى بـ كار بوونى 25 هـزار كـس كـ لـ كـتـكـدا لـ هـموو ساـى 2022 تـنها 386 پـب داخراون .

## دوو: كـشـ كـمـاـيـتـيـكان و ژنان:

هـژارى سووتـمـنى لـ ئـستادا 7.5 مليـن ماـى لـ برىتانىادا گـرتـتـوـ 14 مليـن كـسـيش لـ جـرـ خانويـكـدا دـژين كـ ستاندردى ژيانان تـدا نيـ بـ هـى بوونى شـ و كـو و دـزى ئاو و نـبوونى تـواوى ئامرازـكانى گـرمـبونـوـ و نـبوونى هـواكـشـ لـ ژوور و مـتبـخـكانىاندا . هاوكا تيش 271 هـزار بـ خانوبـرـنـ يا لـ ئوتـلى خراپـدا دانـراونـ، ياخود لـ هـستـ و خانوى زـر خراپـى خاـونـخاـنوـكانـ. ئـمـ جـگـ لـوـش كـ ژمارـبـكى زـرـش لـ سـر شـقامـكان و دووتـوى دوكان و ژـر چادري دوكانـكان و تونـلبانـكاندا ژيان دـبـنـ سـر.

بـ كاريى بـ اـدـيـكى بـرچاو دابـزيـوـ بـبـام ئـوانـى كـ كار دـكـن بـشـكى زـريان نيمچـ كار . پارتتايـم، كار دـكـن. كـركـار و كارگـرـكى زـر هـن كـ ژمارـيان چـند مليـنـكـ كـ كـركـيان لـ خوار لانى كـمى كـوـيـ. يـكـ ملـون و 600 هـزار كـس هـيچ جـرـ گرـبـستـنـكيان لـگـ خاـونـكاردا نيـ كـ لـر پـيان دـنـ لـسـر زيـ كـنـتراكتـن.

جياوازي نـوانى كـ و موچـى نـوانى پياوان و ژناندا لـ كـرتـ تايـبـتـيـكاندا ، ئـهـليـكاندا ، لـ نـوانى لـ سـدا 15 بـ لـ سـدا 18 يـ. نيو مليـن ژن زياتر لـ پياوان لـ خوار كـرى ژيانى اـستـقـينـوـ موچـيان پـدـدرـت و 13%يان لـسـر گرـبـستـنـكن كـپـى دـلـن زيـ كـنـتراكت. زياتر لـ 2 مليـن ژن لـ خوار كـرى ژيانى اـستـقـينـوـ موچـيان پـدـدرـت، كـ دـكاتـ 14%ى سـرجـم ژنانى كـركـار، لـكاتـكـدا 1.4 مليـنـن كـ لـ (9%)ى پياوانن. بـ گشتى لـ 60%ى هـموو ئـو كارانـى كـ موچـيان لـ خوار كـرى ژيانى اـستـقـينـوـيـ، لـلايـن ژنانـوـ بـبـوـدـبرـن. شىكارىـكانى نقابـى مـركـزى برىتانىا ئاشكرائى دـكات، ژنان دوو مانگ بـخـاـيـ



سیستم می تندرستی نیشتمانی که ل دواى ت واو بوونی ج نگی جیهانی دووه م و دروست بوو ل ساى 2010 و که حیزبی موخافیزین هاتند و س ر حوکم ل ل واری ه ر سه ناندای. ل ئ ستادا 161 ه زار ن ر س و زیاتر ل 5000 دکت ری دیک پ و یستن تا کو شو ل ب ج هشتو کان پ بک ن و. ئ و فشار ز ر ی که ل س ر رتی و بیر کراتیی تی خودی سیستم م که و د سترتند و ل دانی پار ی زیاتر و داخستنی چ ند ب ش کیان و کو ب ش فریا ک و تن و کوتوپ ی [ ئیم رجنسی ] و ب ش مندا بوون ل ج ند خ ست خان ی ک و گواستند و یان ب خ ست خان ی کی دیک و ک نتراکتی گرانب ها ل گ خ ست خان ئ هلید ک اندا و زیادند کردنی موچ ی دکت ر و ن ر س و کارم ندان و ه بوونی شاغیر کی ئ کجار ز ر کار ساتی گ ور ی دروستکردو تا ئ و اد یی که تا مانگی ن قمبری سا ی ا بور دوو 7.2 ملین ک س ل لیستی چاو روانی بینینی دکت ری پس و ن شت رگ ریدای بوون. ب گو ر ی ا پ رتی خودی خ ست خان کان ل م دوا یی دا ل س دا 71 ی دکت ر کان ی خ زان کار ک یا ب کار کی ز ر ز ر ستر س د زانن که ل ستر سیدا ل لیستی 10 و اتی ئ وروپی و سک ند نا فیا و ک ن د و ئ م ریکا، ل س ر ی س ر و ن. راپ رت که باس ل و د کات که ل 4 خ ست خان ل 10 خ ست خان ی ئینگلت ر دا ه ند ک جیهازی ک ن ب کار د ه نریت ل وان جیهازی ئ شیع که 37 سا ب کار د ت. ل 69 خ ست خان 30 دان یان ب نمون سکان و ت نووری که ب کاری د ه ن 10 سا ک ن. سا ی پار که 511 ن خ ش ل ئینگلت ر ب ه ی دوا ک و تنی ئیسعاف و که ما و ی گ یشتنی ب ن خ ش تا 15 ک اثر م ر ی خایاندوو پ ش ئ و ی بگ ن ب رد ستی دکت ر مردوون که ئ م ژمار ی ل سا ی 2021 ت نها 220 ن خ ش بوون. ه ر ل سا ی 2022 چواری کی ئیسعاف کان ی ک س عاتیان ویستوو تا کو بگ ن ن خ ش کان و بیانگ ی ن ب ش ی چار س ر ی کتوپ ی، ئیم رجنسی، که ژ مار ی ن خ ش کان 17,720 ن خ ش بوون.

ب ه ی ئ و بارود خ ی که ب ش تندرستی تیدای ب ژ ی ا زام ندی خ کی ب راد ی ک ها ت ت خوار و که ل 40 سا ی پ شوو و ئ و ن بینرا و. ب گو ر ی ا پ رت ک ل س دا 42 ی خ کی ل ب ت نگو و ه اتنی دکت ری خ زان نا ازین، ل دکت ری دان ب ژ ی ل س دا 42 س بار ت ب ب ش ئیم رجنسی ل س دا 40 ی ن خ ش کان که ل و چار س ر یان ب کرا و نا زام ند یان ل خزم تگوزاری کان اگ یا ندوو.

### چوار: ب ش کشتوکا ی و خودکیفا بوون:

ل ز ر ب ی و اتاندا که ه شتا د ستی سیاس تی لیبرا و نیولیبرا و

بازاری نازادی په ننگېشتبوو وکړه وټا تانی ټټه ټټه تانی ناوین و  
ټټه فریقا و وټا تانی ټټه مریکای لاتین و ټټه نانټ ووسیای په ش  
هشتاکانی چرخۍ ا بوردوش له زړه روو وټه به تایبټ له پرسی  
دان وټه و میو و سوز و کړسوی شله و شله میندا تا ا ا دیک  
خودکیفا بوون زړه کټر په ویستیان به وټا تانی دټر وټه دټو.  
ټټه نانټ لادکان و گوند نشینکان له گټلک وټا تدا به عټراق و  
کورستانیش وټه مټگر هټر په ویستیان به نټوت و چاو شکر بوټټ و  
بگر شارکان پا به ند بوون به لادکان وټه نټک په چټوان کټی .

ساټانی په نجاکان و سټرټای شټټکان وټا تانی وټه کو میسر و ټټه رد  
ټټه وټه ندټ دان وټه وټه یان هټه بوو هټه ناردی در وټه یان دټ کرد. گټشۍ به  
گووۍ سټرما یټ داری وگشتگیریون وټی له کټ تایی حټ فاکان و سټرټای  
هشتاکان دټ تر وټه وټه وټه وټا تانی کټ به شۍ خټ یان هټه بوو  
له وټه وټه کران وټه و بوون وټه وټه کټ له کټ کدا به هټی په شک وټنی  
ټامرازکانی به ره مه نانی کشوکا وټه دټ بوا یټ به روبووم زیاتر  
بوا یټ .

هټه مان دټ رد به سټر بریتانیا شدا هټه توو. له ساټانی چله کانی چرخۍ  
ا بوردوودا زټ ربۍ په داووسیټی کانی خټی دټ فع دټ کرد هټر له  
دان وټه وټه و گټشت و به روبوم شیر مټ نیاکان وټه تا دټ گټشت میو و  
سوز و هټه موو شټی کی دیک کټ له لاین کټ گټټ وټه وټه کان وټه دابین  
دټ کران. به مټام له کټ تایی هټه فاکان وټه بریتانیا له وټی به روبومی  
کشوکا یټ وټه وټه له کزی و کټ میټ تا ټټه وټه ا دیک ټټه دان وټه وټه  
هټه وټه دټ کات. په نیر و ماست و گټشت و ماسی سټوز و میو و  
کټر سټکانی دیکۍ چټ شټلټ نیش له وټا تانی دیک وټه دټ هټنټ هټر له  
وټا تانی ټټه وټه وټه تا دټ گټټ کټ نټد وټه مټریکا و ټټه سټرالیا .

هټر چټ ند هټه فټیک له مټ وټه ر بوو کټ بریتانیا کټ وټو وټه قټیرانی  
گټورۍ له بوونی سوز و میو و کټر سټکانی زټ ماتټ وټه کو خټ یار و  
ټټه ماتټ و بیټر و کټر سټکانی دیک کټ زټ ربۍ یان له ټیسپانیا و  
مټ غریب و تونس وټه دټ هټنټ. ټټه مټ گرفتټ به هټی گټټانی کټش و هټه وټه  
به فر و باران وټه بوو کټ بوو به تا بوونی فټکانی شټ په  
گټ وټرکان، ټټه وټه شۍ بوونیان هټه بوو نرخ کانیان دوو قات سټر  
کټ وټوون.

هټه ټټه دټر وټی بریتانیا ش له یټ کټټی ټټه وروپا نټک هټر نرخۍ  
پاوټندی له سټرټادا به ټټه ټټی له سټدا 18 شکاند و 5 ساټ دواۍ  
ټټه وټه وټه له ساټی 2021 دا هټه شټا به هټی داشکانی پاوټند به ټټه  
له سټدا 15 بوو، هټر ئاواش نرخۍ ټټه و کټر سټ و په داووسیټانی کټ  
له وټه وټه هټه وټه دټ کران به گوټرۍ شکانی به هټی پاوټند، نرخیان  
به رزبوون وټه. خودی ټټه مټش جارۍ کی تر کارایی خټی له سټر گرانی و

خراپوونی ژیا نی خاکی دانا .

### پنج: شار وانیی کان :

بریتانیا دابش بوو بشار شاروانید، لاندن ب تها دابش بوو بشار 32 شاروانیدا. شاروانی لم و تادا تا ادیک وکو حکوم تکی خجی وای زربیان ل لاین یکه ل حیزب کانو ک نتر کران و هشیان ل لژی ئنجووم نی شار وانیی کان تکی یکه ل ئندامانی حیزب کان. شار وانیی کان برپرسن ل زر پرس ک ل و گولک یا ل و شار چک یدا هی ه ل پرسى خانوبل و قوتا بخان کان و چاککردنی شقام کان و هاوکاری ئوانی ک ل لان و ب جگان. برپرسن ل سمنت رکان و کتبخان کان و خزم تگوزاریی کم مای تی کان [ سسیا سرفس] و بشی پیران و هندی ل خانای پیران و پارک کان و پاکو خا و نی و شقام کان و ککردن وای باجی شپ و با و چشتخان کان و ئوانی دیک.

یکه ل و بش گرنگان خانوبل ی. دواى جنگی جیهانی دووهم خانووی کی زریا تر ل پشتر ل بریتانیا ب تایب ل لند ندا دروستکراو بوون موکی شار وانیی کان. ل دواى سالانی کی زریش ژمار یکه ج معی ب ناوی هاوزینگ ئ سسیی شنو دروستبوون و ئوانیش ک وتن خانو دروستکردن وکو موکی خیان و دان و یان ب کر. سالانی ئ و نند خانوو دروستد کرا ک ب زیادبوونی ژمار ی ن وای نو دا ابگات بام ب هاتنی مارگرت تاچر سای 1979 زر شت گران و کران ئهلی.

ل و گوانکاریان م سالی خانوشی بر ک وت. ب ئم تاچر سیاسی تی " مافی کینی " خانوکانی شاروانی دانا ک یکه بوو ل یفرمکانی ب داشکاندنن نرخ ککی ل نرخى بازار. ب هاتنی حکوم تکانی دیک ل لژی داشکاندنن نرخى خانوکانی شاروانی ب خودی کرچیانی تا ل سدا 50 س رک وت. ئم سیاسی ت چ نند کاردان و یکی خراپی ه بوو: یک: کرچی شار وانیی کانى کرد کرچی بانق ب و رگرتنی سلفی ع قار. دوو: ئم ش وای کرد کر کاران ب ج ریک ل ج رکان ببستت و ب بانق و ک ب مانگرتنی س ر کاریان ل پناوی مافی وایاندا و ب ئاسانی ب یاری مانگرتن ن د ن ل ب ر ئ وای کاتیک ناتوانن سلفی ع قار ک یان بد ن و بانق مافی دبستب س راگرتنی خانو ک و م زاتکردنی ب نرخ کی ه رزان هی. س: ب م س رمای گوزاریی کی گ و ر ی ب بانق کان دروست کرد و د و مدنتری کردن و ب چشن کی دیک ژیا نی خاکی پ و ب ستن و. چوار: ئ و نندی ک خانوش د ک ران ل لاین کرچی کان و نیوی ئ و ش دروست ن د کرای و ب م

هه کاره ژماره ی نه و لیستی نه و که سانه ی که چاوه وانی خانوی شار وانیان ده کرد ده چوو سه ره و و ماوه ی چاوه وانی کردنیش زیاتر ده بوو له و لاش و کره ی خانوی له سه ره کره چیه کان گرانتر و گرانتر ده بوو. هه ره نه م سیاسه ته نه نه ی به تا نه ی که مکدرده و چونکه نه وانه ی که له خانوو کانه دا ده زیان و به تا نه بوون، نه تر هه و نه نه وانه یان دا هه رچه نه هه ی و هه ره کاره که ده ته په شه و بیکه نه تا کو خانوو کانه که نه شته جه بوون ته یدا له شار وانی بکه نه و.

نه م سیاسه ته به هاتنی حیزبی کره کاران [ له یبه ره ] یش هه ره به رده وام بوو تا کو وای له هات که نه ستا خانوو کانه شار وانی و هاوزینگ نه سه سیه شه ژماره یان زه ره هات ته خواره و. . له سه رده می مارگره ته تاچه ردا نزیکه ی 5 ملیه نه که سه له خانوی شار وانی دا له نه نگلته ره و له و سه ده زیان . له سه ی 1981 دا 321,66 خانوو هه ره به ته نه له نه نگلته ره دا فره شران. له سه ی 1982 ژماره که سه ره که ووت به 174,697 خانوو. له سه ی 2012/2013 دا 3,744 و له سه ی 2014/2015 شدا 16,519 خانوی تر فره شران .

سیاسه ته که له م دا نه و نه ستا به به کو له به ره نه و نه ی که حکومتی م ره که زی پاره ی ته و او نادات به شار وانییه کان، شار وانییه کانه نش ناچار نه نه و خانوانه ی که نزیکه ی 60 سه و 70 سه دروست بوون و که نه بوون په ویستیان به ده ستکاری و چا که رده نه و هه ی نه تاوانن چاکیان بکه نه . له به ره نه م که مپانیای گه وره له واته تانی دیکه ی و به کو که نه دا و نه سترالیا و نه م ره که او ده نه نه و خانوانه که له به که کدان نه نگه زیاتر له 200 فلات به نه له شار وانی ده که نه و و به یکه و تنه که که به که پاره ی باش به شار وانی ده نه و ژماره ی که زه ره که می نه و خانوانه به گو به ره ی که که و تنه نه وانیان به رده نه و به شار وانی و شار وانیان بیده ته و به وانه ی که په شتر ته یدا بوون یا خود نه و خه زانانه ی که له لیستی چاوه وانییه دان سه ره یانه . نه و نه شه که ده م نه نه ته و هه موو فلات و خانوی سه رده میانه ده بن و کره ی هیه کامیان له دوو هه زار پاوه نه و سه هه زار پاوه نه له مانگه کدا که متر نا به ته نه م جه که له دانی پاره ی ئاو و کاره با و غاز و ته له فون هه ره ها خزمه تگوزاری دیکه و به کو دانانی سه کو به رته ی و پا که رده نه و و پاره ی زگار یکردن له م سه ده و پاره ی باخچه وان و هه نه که کولفه ی دیکه .

به گومان نه م سیاسه ته سیاسه ته که به هه ی نه دانی پاره ی ته و او به شار وانییه کان به نا استه و خه هانیان ده دات که ده به ته نه و خانوانه که پاره ی چا که رده نه و یان نیه بیفره شه به و که مپانیایانه به پاره که شه ده فعی په داویستییه کانه دیکه یان بکه نه، که به م شه نه که هه ره که مکدرده و نه ی سه ی شار وانییه کانه، به به کو لیستی سه ره ی چاوه روان کردنی خانوو کانه شار وانی زه ره دره ژکرده ته و، هاوکا تیش

هه‌ل و بواره‌کی باشیش خرایه به‌ردمی که‌مپانیاکان به‌که‌که‌کردنی پارێ زیاتر.

سیاسه‌ته‌کی دیکه‌ی خرایه‌ی مارگره‌ته‌ تاچه‌ر سه‌بارته‌ به‌ خانوو به‌ر ئه‌وه‌ بوو له‌ سه‌له‌انی هه‌شتاکانی حوکمه‌انییه‌که‌یدا به‌ شه‌وه‌یه‌کی بنه‌ته‌تی هه‌موو سه‌له‌انی بیه‌ناسازی دا‌شته‌وه‌. ئهم سیاسه‌ته‌ له‌ به‌ته‌نی و‌زیره‌که‌یدا به‌ ناوی مایکل هه‌سلته‌ین ئاوا دا‌هه‌ژرا "زه‌رترین خه‌ڵه‌که‌سته‌ن" و "که‌مه‌ترین ده‌سته‌و‌ردانی حکومه‌ته‌". ئهم‌شه‌ به‌ زمانه‌ی ئینگلیزه‌ی سه‌له‌انی یه‌ی به‌ که‌مپانیاکانی به‌جه‌به‌ته‌ن به‌ کاروباری خه‌یان به‌وه‌به‌نه‌. ئهم سیاسه‌ته‌ له‌ سه‌ردمی ده‌یفید کامیره‌ن له‌ سه‌له‌ی 2012 فراوانتر و خراپتر کرا که‌ به‌ته‌نی سه‌له‌ی نو‌یه‌ی دا که‌ "کلتوری ته‌ندروستی و سه‌لامه‌ته‌ی به‌ هه‌میشه‌ به‌کوژته‌". ئهم‌شه‌ به‌ واتای ده‌سته‌پ‌کردنی به‌شه‌کی له‌ هه‌وه‌شانه‌نه‌وه‌ی ئه‌وه‌ یاسا و سه‌له‌انی که‌ سه‌لامه‌ته‌ی دانه‌شته‌وان و به‌یناکان له‌ کارسه‌ته‌ی ئاگر که‌وته‌وه‌ و لافا و گه‌رمی و ساردی زه‌ر، ده‌پاراست که‌ ناو به‌ ناو په‌شکنینه‌ی سه‌لامه‌تیان به‌ ده‌کرا.

### شه‌شه‌: خوه‌ندن و په‌روه‌رده‌:

له‌ سه‌له‌انی هه‌شتاکانه‌ و هه‌شتاکانه‌ ژماره‌یه‌کی زه‌ری دایه‌نگای ده‌وه‌ته‌ی باخچه‌ی مندا‌هه‌ان هه‌بوون یا ئه‌وه‌تا به‌لاش بوون یاخود پارێیه‌کی زه‌ر که‌میان له‌سه‌ر دانه‌را‌بوو. ئه‌وانه‌ی ئه‌شیان ده‌کرد ده‌یانته‌وانی که‌ ساواکانیان و مندا‌هه‌انی په‌شه‌ ته‌مه‌نی خوه‌ندن له‌وه‌ دابه‌نه‌ن، که‌ته‌که‌یشه‌ که‌ ده‌وام ته‌واو ده‌بوو هه‌ر کراوه‌ بوو به‌ به‌ دانی پارێ تا‌کو ئه‌وه‌ که‌سه‌نه‌ی که‌ دره‌نگ له‌ کاره‌کانیان ده‌بونه‌وه‌ فریای به‌ردنه‌وه‌ی مندا‌هه‌انیان به‌که‌ونه‌. له‌ ئه‌ستادا زه‌ربه‌ی زه‌ری دایه‌نگا و باخچه‌ی مندا‌هه‌ان بوونه‌ته‌ ئه‌هله‌ی ئه‌وانه‌شی که‌ ئه‌هله‌ی نه‌ن نه‌رخیان چه‌وه‌ته‌ 600 به‌ 800 پاوه‌نه‌د به‌ مانگه‌که‌. ئه‌هله‌یه‌که‌کان زه‌ر له‌مه‌ زیاتره‌، سه‌ره‌هه‌یه‌ی ئه‌وه‌شه‌ ته‌ کاته‌ژمه‌ری 3.30 پاشنیوه‌ کراوه‌ن ئه‌وه‌ دایک و باوکه‌نه‌ی که‌ کار ده‌که‌ن ته‌ کاته‌ژمه‌ری 5 و 6ی ئه‌واره‌، ده‌به‌ته‌ زیاده‌ پارێ به‌نه‌ن به‌ ئه‌وه‌ دوو کاته‌ژمه‌ره‌.

هه‌ر له‌وه‌ سه‌رده‌مه‌دا قوتابه‌انی قوتابه‌انه‌ سه‌ره‌ته‌یه‌که‌کان خزمه‌ته‌ی باشتریان ده‌کرا له‌باریه‌ی خواردنه‌وه‌ و هاوکاری په‌شینه‌ی په‌شاکه‌ قوتابه‌انه‌یان ده‌کرا و گه‌شته‌ی قوتابه‌انه‌یان خه‌ڵایه‌ی بوو که‌ ده‌گه‌یشه‌نه‌ زانه‌که‌ ئه‌وه‌شیان له‌سه‌ر حسابی ده‌وه‌ته‌ بوو و په‌وه‌سته‌ نه‌ده‌کرد که‌ خه‌یان هه‌چ به‌نه‌ن. به‌ هاته‌نی تاچه‌ر به‌ حوکم ورده‌ ورده‌ کرا به‌ قه‌رز به‌ زه‌ره‌که‌ له‌ قوتابه‌یان، له‌ ئه‌سته‌شدا ئه‌وه‌ی که‌ ده‌چه‌ته‌ زانه‌که‌ ده‌بیت قه‌رز به‌که‌ت به‌ هه‌قی وانه‌به‌ژ و که‌ته‌ب و په‌داو‌یه‌سته‌یه‌که‌انی تر و گه‌رنه‌ی خانوو گه‌ر له‌ ده‌روه‌ی شه‌وه‌نی نه‌شته‌جه‌بوونی خه‌زانه‌که‌ی بیت

. لانی کۆم قەرزى خوڭندکارىكى زانكە بى 3 سا ل سىرو 50 ھزار پاۋندەۋىي .

خودى قوتابخانەكانىش گىرىغىگەللىكى زىريان ھەيە وىكو گىرىمىگەردن و ساردىگەردەنۋەيان، بوونىيان لى شوۋىنى زىر قەرىۋەتەخ و سەرى شەقامەكانەدان، سەرىۋەتەي ئىمەش زىرىۋەتەي چاگىگەردن و نوۋەتەنۋەيان دەۋەت. قوتابخانىش گىرىغى زىر گەۋرە روۋەتەنۋەيان دەۋەتەۋە وىكو ھەگىرىغى چەقە و چەقەكەشى لى قوتابخانەكانەدا و ھەنەي مادە ھەشەرىۋەكان و فرەشتەيان لى قوتابخانە كە سەرىۋەتەي گىرىغى كەمەيەتەيەكانە لىپە گىرىغى زىيانەدا، ئابوۋرىي. ئىمە گىرىغىنە ئۆۋەندە زىرن و كارىگەرن زىرەك لى و قوتابخانى كە لى گەرىكە ھەزارەكانەدان پەلىسىيان تەدەيە و پەلىسىيە ئىسى خەي ھەيە.

### خەۋەت : گەندەيە و ئابوۋچوۋەن :

دەسەتەتخوۋەي و خودى دەسەتەتەرىي سەرىۋەتەي گەندەيەيە. خەزىۋەكانە بىرىتەنەيە بى تەيەتە موخەفىزىن كە لى دەسەتەتەدان بى بىردەۋەمە ئابوۋچوۋەن زىريان لىدەردەكەۋەت . مەن لىدەدا پەنجە بى ھەندەكىيان ئادەكەشم . ۋەشى سونەكەي سەرىۋەتەيەزىران پەش ئۆۋەي كە بى سەرىۋەتەيەزىرانى بىرىتەنەيە ھەبەتەتەدەركەۋەت لى سامەنى 630 مىلەن پاۋندەي زىرەكەي باجى پەيۋەستەنەدەۋە تا ئاشكەرەنەۋە و ناچەرنەكەرە باجەكەنەدەرا.

لى ئاھەنگەكەدا [ پەرتەي ] ، ژمارەيەك لى كەسە نەزىكە ناۋدەركەكانە لىزەتروس ۋەتەك پەش ئۆۋەي بىتە سەرىۋەتەيەزىرانى بىرىتەنەيە، كە ھەشتە ۋەزىرى دەۋەۋە بوۋ لى يەكەك لى خانوۋە دەگىرەكانەدا، دۋەي ئاھەنگەكە بىتەكە ماتەرىيە سەي دەزەيەۋە كە شوۋەنەۋەرى مادەي كەكەيەي پەۋەدەيار بوۋ .

ئابوۋچوۋەنەكانە بىرەرسەنى خەزىيە موخەفىزىن بىردەۋەمە. قەسەكەرى ۋەشى سونەكە سەرىۋەتەيەزىران لى كەتەيە مانگە دىسەمەدە نىگەرانى خەي دەۋەيە سەبەتە بى پەلەمانتەركەكانە لى كەتەكەدا بى كەرى پەلەمانە دەنەرنەنە ۋەتەنەشەۋەنە لى ئوتەلەكانەدا كەرى سەكەسى لىگە زىنە لىشەردەدەكەن و خەۋەرنەۋەيەكە زىر دەخوۋەنەۋە و دۋەي ئۆۋەش دەيارى بىدەدار ۋەردەگەن .

زىرەكە لى ئەندەم پەلەمانەكانە كەرى دۋەھەم دەكەن دەركەۋەت كە بى ھەموۋەيان لى و كەردە 15.2 مىلەن پاۋندەيان دەستەۋەتوۋە . تەرنەمەي كەنە سەرىك ۋەزىران ھەر بى تەنەا بى بى 2.5 مىلەن پاۋندەي پەيدەكەردوۋە ئىمە لى سەرو موچەي پەلەمانتەرىيەكەيەۋە. بىرەس جەنسەنى كەنە سەرىۋەتەيەزىرانىش دۋەي دەستەشەنەۋەيە لى كەركەي لى مانگە سەبەتەمەۋەۋە تاكو مانگە مەرتە ئەمسە 2.5 مىلەن پاۋندەي

بە وتندووێ موخازرێ لێ ئێمەریکا و شوونی دیکە دسێتکەوتوو کە لێ هەندەکیاندا سەعاتی 30 هەزار پاوێندی پەدراوو. ئێمە جگە لێ ئوتلێ بێلاش و گواستندووێ بێ بێلاش بێ هەبێ موخازرێکە و ناخواردنی و لێ هەندەکیشیا پارێ بیتاقێ تەیارشی بێ دراوو. بێ گومان دیاری بێها و داووت و داووتکاری و پارێ لێ لایەن بزێنسەوو هەر باس ناکرێت ، ئێمە بێ لێووێ کە هەندەکیان خاوەنپشکن لێ بزێنسەکاندا .

لێ بێرانێر پێلێمانتارێکانی حیزبی موخافیزین دا ، حیزبی لێبەریش [ حیزبی کرێکاران ] کە لێ دەرێووێ دسەساتێ 2.1 ملیۆن پاوێند داهاشی کاری دووھەمیان بوو ، هاوکاتیش حیزبی لیبرێ دیموکرات بێ بێ 171 هەزار پاوێند کاری دووھەمیان کردوو .

ئێوو هەر باسی سەردەمی کرێکارێ نا ناکرێت کە ئێستاش ناتوانرێت جێگای زیاتر لێ 12 ملیار پاوێند بکرێتوو لێ سەرچەمی ئێوو 37 ملیار پاوێندی کە بێ کرێسێ خەپاراستن و سەنتەرێکانی پشکنین و پێشاکێ دکتەر و نەرس و پاککەرێووێ زۆی و جیھازێکان و شتی دیکە بێکارھەنراوو . هاوکاتیش هەندەکێ نووینگێ و کەمپانیای بچوک کە دسێت و ناسیاوی بێرپرسان بوون پارێ خەپارییان پێدەخشاوو لێ بێرێ کەینی هەندەکێ کرێسەدا . لێ ئێستاشدا یێکێ دوو لێ وێزیرێکان وێزیرێکەیان هەپسەرراوو و لێپێچیندووێیان لێدەکەن .

نەدیم زەھاوی ، کوردێ لای خەمان ، کە چەند پلە و پێگەیکێ گرتە دسێت لێوانێ وێزیری پەروردد و ئێشنبیری و وێزیری کرێکارێ نا و دواتریش وێزیری دارایی بریتانیا کە ئێم پێستە لێ گرنگیدا لێ دوا پێستی سەرکرێکووێزیرانێوو دسێت ، دەرکەوت کە بێ تەواوی باجی نەدابوو لێ لایەن دائیری باجێوو ئاگادارکرایوو بێبەشەشتا ئێوو هەر نکووی لێ گەندەتێ خەپاری دکرێ . دواتر لێژەر فشاری میدیا و حیزبێکانی دەرێووێ دسەسات ناچارکرا کە دسێت لێکارێکێ بکەشێتوو .

شەوێیکێ دیکە لێ گەندەتێ کە باوو لێناو هەردوو حیزبێکەدا کە دسێت سەر حوکم مەسەلێ وایستە قەبوڵکردنێ ، دانانی کەسانی نزیك لێ خەپانێ ، تەووگلانێ لێ کارکەرێوو بێ وێرگرتنی پێست . باشترین نمونە لێرەدا سەرکێ دزگێ بی بی سی یێ کە تا ئێستاش ئێوو مەسەلێ یێ هەر بێردەوام . یاخود بێخشینی پارێ یێ کە پێی دسێت لێن دسێشن ، کە دسێت بێ حیزبێکان ، کاتێکیش کە حیزبێکان دسێت سەر حوکم ئێوان ئێووێیان لێبەرچاوو و پێگەیکێ هەستیار و گرنگیان تا دسێت پێگەیکێ وێزیری دسێت . ئێمە جگە لێ پرسێ دسێت یێ کە بێ ئینگلیزی پێدەسێت لێ بیکردن لێ لایەن بزێسمانێ گەوێرکان و کەمپانیانیا نەوو .

گڼندځې ياسايش هځي ، واتځ خودي ياساش هاوڪاري گڼندځې و  
گڼندځې ڪاران دځڪات بځ هځبووني بځشاييځ ياخود داني دځرفت بځ  
نځداني باج. لځ ئځستادا 169 مليار پاوځند لځ دځرځوځې بریتانیا  
لځو وځات و شوځناني ڪځ باجي لځسځر نادرځت ياخود هځر زځر زځر  
ڪځمځ، لځوځ ځوځنراوځ و پارځي ديڪځي دځتځ سځر، ڪځ حڪومځت  
دځسځاتې سزاداني ځاوځنځنياني نيځ چونڪځ خودي ڪارځڪځ ياسايځ

ئځمانځي سځرځوځ چځند نموونځيځ بوون لځ سځدځها نموونځي زيندوو لځ  
ڪځن و لځ ئځستاشدا .

درځځځي هځي...

زاهير باهير

16/04/2023